

המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי • אוניברסיטת בן-גוריון בנגב • ת.ד. 653, באר-שבע 84105
טלפון: 08-647-2323 • פקס: 08-647-7607 • ICTR Web: http://www.bgu.ac.il/ICTR • ICTR e-mail: ictr@bgumail.bgu.ac.il

שינויים פרסונליים וארגוניים במערך מסד הנתונים של המרכז

גבי רינת בן נון גיאוגרפית ומתכנתת חברתית, למדה באוניברסיטת ת"א. בשנתיים האחרונות עסקה במיפוי גיאוגרפי של מסד הנתונים ומסיימת עבודת תזה לתואר שני על הקשר שבין מיקום עמותות לבין מאפייני האוכלוסייה

גבי רינת בן נון

בסביבתם. רינת בן נון תעסוק בעדכון השוטף של מסד הנתונים, מחקר שוטף על מצבו של המגזר השלישי בישראל, ובעתיד תעסוק גם בתמיכה לחוקרים שעובדים עם מסד הנתונים. כמו כן, היא תקדם מחקרים הקשורים למאפייני המיקום של העמותות ודפוסי השימוש בעמותות באזורים שונים בארץ.

לאינפלציה, סיכון מדינה, המשק הפלשתינאי והצד הכלכלי של תהליך השלום. בתפקידו הנוכחי כיועץ בכיר לנגיד כתב גם בנושאים של אסטרטגיה מקרו כלכלית בעידן הגלובליזציה. מאז תחילת 2000 התמקד ד"ר גוטליב בנושאים חברתיים, בעיקר חוק שכר המינימום, אכיפתו הכושלת, תופעת העובדים הזרים ופליטת עובדים ישראלים משוק העבודה כתוצאה ממדיניות רווחה והכשרה כושלות בתחומים אלה.

ד"ר גוטליב מצטרף למרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי ולמחלקה לכלכלה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ויסייע בגיבוש אסטרטגיית המחקר והעשרת מסד הנתונים, תוך ניסיון להאיר את הצדדים הכלכליים של פעילות המלכ"רים. במסגרת זו יתמקד, בין השאר, בנייתו השוואתי של חוקי המס בישראל לארצות אחרות, בפרט ארה"ב.

עם תחילת השנה נערכו מספר שינויים פרסונליים וארגוניים בניהול מערך מסד הנתונים של המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי. חגי כץ שהקים, עיצב וניהל את המסד, נסע ללמוד לתואר שלישי ב-UCLA (לוס אנג'לס). את ניהול המסד לקחו על עצמם מעתה ד"ר דניאל גוטליב וגבי רינת בן נון.

ד"ר דניאל גוטליב, כלכלן, למד בציריך, לונדון וירושלים. מאז 1978 הוא עובד בבנק ישראל, עם הפסקה של שנתיים, שבהן עבד בקרן המטבע הבין-לאומית. חלק מהזמן עסק בהוראה באוניברסיטה העברית ובאוניברסיטת תל אביב. ד"ר גוטליב עסק במהלך השנים, בין היתר, בנושאי מאזן תשלומים, ציפיות

ד"ר דניאל גוטליב

תוכן העניינים

- א שינויים פרסונליים וארגוניים במערך מסד הנתונים של המרכז
- א כנס האביב השנתי של המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי
- ב דבר מנהל המרכז
- ב מלגה לשנת הלימודים תשס"ב
- ב רשימות תפוצה
- ב קול קורא
- ג שכר ועלויות עבודה במגזר השלישי בישראל
- ג יום עיון בנושא: מבנה השכר במוסדות ללא כוונת רווח
- ג מקורות ביבליוגרפיים על המגזר השלישי באינטרנט
- ד המגדלים קרסו והתרוממות נסקו: פילנתרופיה אמריקאית בעת משבר

כנס האביב השנתי של המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי

כנס האביב השנתי החמישי של המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי יתקיים ב- 20-21 במרץ 2002, במלון היאט בים המלח.

בתוכנית:

1. הרצאת אורח: Prof. Margaret Harris, Aston Business School, Aston University, UK. נושא ההרצאה: Governance of Nonprofit Organizations: Challenges in the New Millennium.
 2. ממצאי מחקרים חדשים שניזומו ובוצעו במרכז:
 - * הנהלות של ארגונים ללא כוונות רווח, מאת: ד"ר אסתר יקוביץ', ד"ר מייק נפתלי, פרופ' בני גדרון וד"ר הדרה בר-מור.
 - * אחריות חברתית של עסקים בישראל, מאת: פרופ' אריה רייכל, פרופ' בני גדרון וגבי נורית שני-גמליאל.
 3. סוגיות ודילמות מרכזיות במדיניות כלפי המגזר השלישי בישראל - ממצאים ראשוניים מעבודת הועדה לבחינת תפקידיו של המגזר השלישי בישראל והמדיניות הננקטת כלפיו.
- למעוניינים תאורגן הסעה לכנס וממנו באוטובוסים מירושלים ומת"א.
פרטים מעודכנים ושוטפים על הכנס אפשר לקבל באתר האינטרנט שלנו, שכתובתו:
www.bgu.ac.il/ICTR ובמשרדי המרכז, בטלפון: 08-647-2323

מלגה לשנת הלימודים תשס"ב

לסטודנט/ית לתואר שלישי הכותבת/ עבודת תיזה בנושא שיקדם את הידע אודות המגזר השלישי בישראל.

המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי יעניק מלגה ע"ס 20,000 ש"ח לסטודנט/ית לתואר שלישי העוסקת/ בחקר המגזר השלישי או היבטיו השונים בישראל.

מטרת המלגה לאפשר לחוקר/ת להקדיש את מירב זמנה/ו לעיסוק במחקר.

רשאים להגיש בקשה לקבלת מלגה מועמדים העונים על התנאים הבאים:

1. סטודנט/ית הרשום/ה במוסד להשכלה גבוהה בארץ או בחו"ל, מכל דיסציפלינה רלוונטית.
2. בעלת/ הצעות מחקר לתואר שלישי המאושרת על ידי המוסד בו הוא/ היא רשום/ה.
3. בעלת/ אזרחות ישראלית.

לקבלת פרטים נוספים וטפסי הרשמה נא לפנות למשרדי המרכז.

רשימות תפוצה

בימים אלו אנו מעדכנים את רשימת התפוצה ומוסיפים רשימת תפוצה אלקטרונית.

על מנת לקבל באופן שוטף הודעות, עדכונים ותזכורות על פעילויות ופרסומי המרכז באמצעות הדואר ו/או הדואר האלקטרוני, הנך מוזמנת/ לעדכן/ להוסיף את פירוטך באמצעות טופס ההרשמה, שנמצא בכתובת הבאה:

<http://www.bgu.ac.il/ICTR/MailingListForm.html>

קול קורא

כנס האביב השנתי החמישי של המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי יתקיים ב- 20-21 במרץ, 2002.

חוקרים המעוניינים להציג את עבודת המחקר שלהם במסגרת הכנס, מתבקשים לשלוח תקציר בעברית באורך עמוד אחד, עד ל- 10.1.2002.

על התקציר לכלול:

1. כותרת העבודה
2. מטרות המחקר
3. מסגרת מושגית-תיאורטית
4. מתודולוגיה
5. ממצאים

כמו-כן יש לציין את שמות החוקר/ים, כתובת מקום העבודה, טלפון, פקס, E-MAIL. לפרטים נוספים, נא לפנות למשרד המרכז.

לראשונה, שיש בהם משום תרומה חשובה להבנת תחום הפעילות המורכב בו אנו עוסקים ולמקומו בין המדינה והחברה.

בנוסף לכל אלה, יש בדעתנו להקים במהלך הכנס את "ארגון חוקרי המגזר השלישי והחברה האזרחית בישראל" (שם זמני). ארגונים כאלה קיימים במספר גדל של ארצות או אזורים בעולם.

עם סיום שנה זו ימלאו למרכז חמש שנים וזו תהיה סיבה טובה לבדוק ולהעריך את פעילותו והישגיו בתקופה שחלפה. לשמחתנו, החליטה הקרן שממנה את פעילותנו בתקופה זו, Atlantic Philanthropies, לבצע הערכה פורמלית של המרכז באמצעות גורם חיצוני אובייקטיבי. אנו רואים צעד זה בחיוב רב, שכן הוא לא רק יסכם את פעילויות המרכז ומשמעותיותיה בחמש השנים האחרונות אלא גם יסייע לנו לגבש את תכניותינו לעתיד. יש בכוננותנו כמונן להשאיר את קוראי עלון זה בתמונת תהליך ההערכה ולשתף אתכם בתוצאותיה.

תחילת שנה זו היתה כרוכה גם בשינויים פרסונליים חשובים במרכז. חגי כץ, שעבד בו מיומו הראשון, השתתף במחקר ההשוואתי של "פרוייקט הופקינס" ארגן וניהל את "מסד הנתונים" ופעל בתחומים נוספים; נסע בסוף הקיץ ללימודי תואר שלישי בארה"ב; זוהי הזדמנות להודות לו על תרומתו הרבה ולאחל לו הצלחה בלימודיו.

עם עזיבתו של חגי נוצרה ההזדמנות לא רק למלא את מקומו אלא גם לשנות (ולשדרג) את מבנה "מסד הנתונים": כמנהל ה"מסד" מונה ד"ר דניאל גוטליב, לכלול, יועץ בכיר לנגיד בנק ישראל, שהצטרף השנה למחלקה לכלכלה באוניברסיטת בן גוריון. לידו תעבוד כחוקרת גבי רינת בן-נון, המסיימת לימודי תואר שני בגיאוגרפיה באוניברסיטת ת"א. במהלך השנה הצטרפו לצוות זה כיועצת ד"ר צבייה נפתלי, מ-NYU, סוציולוגית בהשכלתה, שגרה שנים רבות בניו-יורק וחוזרת כעת ארצה. בשנים האחרונות הייתה מעורבת כחוקרת בכירה בפיתוח מסד נתונים של ארגונים ללא-כוונות-רווח בעיר ניו-יורק.

עם "צוות לעניין" כזה יש לנו ציפיות גבוהות לתוצרים מעניינים וחשובים שיופקו על בסיס נתוני המסד. לא ויתרנו גם על תכניותינו להעניק שירותים לחוקרים חיצוניים המבקשים להשתמש ב"מסד הנתונים". אנו נערכים לכך ובכוונתנו להודיע על כך לציבור המשתמשים הפוטנציאליים בהקדם האפשרי.

לבסוף, אם חזרתי ארצה לאחר היעדרות של כשנה, שמחתי לשמוע מגורמים רבים הנמצאים בקשר אתנו על תפקודו המצויין של המרכז בשנה שעברה. זוהי הזדמנות להודות למי"מ המנהל, פרופ' אריה ארנון ולצוות שעבד אתו - חגי כץ, מיכל בר ואפרת קינן על מחויבותם ומסירותם, שסייעו לקדם את המרכז ומטרותיו.

בנימין גדרון, מנהל

השנה שחלפה מאז שכתבתי לאחרונה בטור זה הייתה רבת אירועים דרמטיים כאן אצלנו, ולאחרונה גם בארצות נוספות; בעקבותיהם השתנה העולם מאד וכן גם עולמם של העוסקים במגזר השלישי. במבט ראשון ולא מדעי נראה שהמגזר השלישי והחברה האזרחית וסוגיות נגזרות, שהיו נושאים בעלי משקל רב במערך המדיניות הציבורית, איבדו בשנה האחרונה את מקומן כמוקד התעניינות מרכזי, לאור הופעתם של נושאים אחרים שנתפסו כבוערים יותר.

כשעוסקים במגזר השלישי, הרעיון שמדובר במגזר בו קיים פלורליזם של דעות ורעיונות, ובו נוהגת סובלנות כלפי הזולת וארגוניו, מוצא היום הרבה פחות את ביטויו בהקשרים בינלאומיים. במקומו, הזווית שדרכה נתקלים קוראי עיתונים בעולם כולו בארגונים לא-ממשלתיים היא בין השאר הזווית של שימוש בהן כחזית לפעילות טרור או כמסגרת להפצת פירוש פונדמנטליסטי של הדת או של אידיאולוגיות מאד מסוימות (ראה ועידת דרבן). האם כדי להבנות חברה אזרחית פלורליסטית, יש צורך כנתיא מוקדם בתשתית מדינתית דמוקרטית? האם בעולם בלתי שוויוני אפשר בכלל לצפות שתפסות בדבר חברה אזרחית פלורליסטית תקבלנה ביטוי? נדמה כי המגזר השלישי והחברה האזרחית הפכו לעוד תחום בו מודגש הפער בין העולם המערבי לבין העולם המתפתח. התחזיות שארגוני החברה האזרחית יוכלו לשמש כלים בבניית עולם דמוקרטי יותר הולך ומתרחק לנוכח איומי מלחמה, חמה או קרה, בעתיד הקרוב. ולוואי שאתבדה.

תחזית כזו מחזירה אותנו לעולמנו המקומי ולנושאים המצפים להתייחסות וטיפול: תפקידי המגזר השלישי בחברה הישראלית בתחילת המאה ה-21, מאפייניו, הצורך להבנות אותו מחדש בצורה שתהלוך את תפקידי - כל אלה לא נעלמו. גם הצורך לבסס טיפול כזה על נתונים וממצאים ולא רק על אידיאולוגיה לא נעלם ויכתוב לנו במרכז במידה רבה את סדר היום ותכנית העבודה.

השנה מצפה ללא ספק להיות מעניינת בהקשר זה. מספר מחקרים שניזומו ובוצעו במרכז הסתיימו בחדשים האחרונים והם יוצגו לציבור במסגרת ימי עיון ובמסגרת כנס האביב השנתי שלנו. הכנס חוזר השנה למתכונת של כנס בן יומיים ויתקיים שוב במלון בים המלח. למרות הקושי הגדול להביא בימים אלה אורחים מחו"ל לישראל, תשתתף אתנו השנה פרופ' מרגרט האריס מאנגליה - אחת החוקרות החשובות בעולם בנושא ממשל (governance) של ארגוני המגזר השלישי, שגם תישא את ההרצאה המרכזית בכנס בנושא זה (ראה מודעה בעמ' א'). גם הועדה לביקורת המדיניות כלפי המגזר השלישי שיזמנו, תסיים את עבודתה השנה ותציג את ממצאיה/המלצותיה לקראת סופה.

אנו צופים שאירועים אלה יעוררו הדים שכן, בכל המקרים מדובר בממצאים חשובים שנחשפים

מקורות ביבליוגרפיים על המגזר השלישי באינטרנט

באתר האינטרנט של התאגדות מגייסי הכספים המקצועיים (Association of Fundraising Professionals, AFP), ישנו מרכז מידע, ובו ניתן למצוא קטלוג המכיל יותר מ- 3,200 מקורות (ספרים, מאמרים וקלטות וידאו), הקשורים בגיוס כספים ותרומות.

החיפוש בקטלוג הוא פשוט וידידותי למשתמש ויכול להיעשות במספר דרכים, ע"י הקלדת מילות מפתח, שם המקור, שם המחבר, סוג המקור (ספר, מאמר, או קלטת וידאו), שם ושנת ההוצאה לאור.

רשימת המקורות המתקבלת לאחר הקלדת הנתונים מכילה את הפרטים הביבליוגרפיים המלאים של כל מקור ומקור.

ניתן להגיע לקטלוג זה באמצעות אתר האינטרנט של התאגדות מגייסי הכספים, שכתובתו: www.afpnet.org. מתוך הרשימה שנמצאת בצדו השמאלי של הדף הראשי, יש ללחוץ על Resource Center ואח"כ על Online Card Catalog.

רשימה נוספת של כ-350 ספרים מומלצים לקריאה, העוסקים במגזר השלישי על היבטיו השונים, אפשר למצוא באתר האינטרנט Charity Channel, תחת הכותרת: We Review (TH), בכתובת: <http://CharityChannel.com/WeReview>.

רשימה זו פורסת קשת רחבה מאוד של נושאים, החל מפילנתרופיה, התנדבות, גיוס כספים ותרומות, חקר ארגוני סגור, חינוך ובריאות, הנהלות של ארגונים ללא כוונות רווח, וכלה באתיקה במגזר השלישי. היא מופיעה במלואה, מקוטלגת לפי ה-א"ב של שם הספר, שם המחבר, שם ההוצאה לאור, או הנושא שבו מתמקד הספר.

שני אלמנטים מרכזיים שמופיעים באתר זה מבדילים אותו מאתרים אחרים ויוצרים את יתרונו:

1. מדובר בביבליוגרפיה מוארת: מרבית הספרים המופיעים ברשימה מלווים בסקירה מקיפה ונרחבת אודותם. הסקירות נכתבות ע"י אנשים שונים העוסקים במגזר השלישי, שמצאו את הספר לבעל ערך, ולא ע"י ההוצאות לאור של הספרים.
2. ניתן לרכוש כל ספר מתוך הרשימה באופן ישיר באמצעות הקישור לאתר של חנות הספרים הוירטואלית Amazon.

* האתר מאפשר לכל המעוניין לכתוב סקירה על ספר מומלץ העוסק במגזר השלישי, ולהכניסו לרשימה הקיימת, על בסיס הנחיות מפורטות המצויות באתר, בכתובת: http://charitychannel.com/wereview/we_review_guidelines.htm

שכר ועלויות עבודה במגזר השלישי בישראל

ירום גבאי

וההתאמות הנדרשות סטטיסטית, אפשרו קבלת רמות השכר ברוטו ונטו ועלויות העבודה של מקבלי השכר במלכ"רים, וכן חלוקתם לעשירוני ומאוני הכנסה מן הנמוך ועד הגבוה ביותר.

- ניתוח הממצאים מתייחס בין השאר לסוגיות הבאות:
1. עד כמה השכר הממוצע במגזר השלישי דומה לשכר הממוצע במשק ולשכר בסקטור הציבורי בענפים המקבילים (בריאות, חינוך, רווחה וכדומה)?
 2. מה היא מידת אי השוויון בשכר במגזר השלישי, ועד כמה הוא דומה יותר לאי השוויון במגזר העסקי, במגזר הציבורי או במשק כולו?
 3. מה גודל פערי השכר היחסיים בין הבכירים לבין השכר הממוצע או שכר העשירונים הנמוכים במגזר השלישי, ועד כמה הוא דומה לפערים במשק כולו?
 4. בהשוואה בין הענפים השונים בתוך המגזר השלישי, מה הם ההבדלים הן בשכר הממוצע והן בהשוואה בין הבכירים בענפים השונים?
 5. מה הם פערי השכר בין גברים לנשים במגזר השלישי, והאם יש ענפים בהם הפער גדול יותר?

זהו כאמור מחקר ראשון בתחום היוצר תשתית נתונים חיונית לעבודות מחקר נוספות. הוא מאפשר דיון ציבורי על בסיס נתונים אמפיריים בשאלת גובה השכר לעובדים במגזר השלישי - סוגיה שעולה בזמן האחרון בעיתונות: האם, כפי שמקובל לחשוב בחוגים מסוימים, עבודה במגזר השלישי היא בעיקרה עבודה התנדבותית, והעובדים בשכר בארגונים אלה צריכים לעמוד בסטנדרטים דומים למתנדבים אותם הם מפעילים, או שמדובר בארגונים מקצועיים העוסקים בסוגיות מורכבות ואחריות ועובדיהם זכאים לתגמולים בהתאם?

שאלות אלה ואחרות יעלו ביום העיון שיוקדש להצגת המחקר וממצאיו ובו ישתתפו אישים שונים בעלי נגיעה לנושא, שיאירו אותו מזוויות שונות.

ירום גבאי, יו"ר קבוצת "פעילים", בנק הפועלים

מחקר חדש שניזום ע"י המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי בשיתוף עם מכון פאלק לכלכלה באוניברסיטה העברית, ובוצע ע"י ירום גבאי ואלדד בריק חושף לראשונה את מבנה השכר המשולם לעובדים במגזר השלישי בישראל. העבודה בודקת את שכר עובדי המלכ"רים בישראל הן ברמה הממוצעת הכללית והן בהתאם לענפי המשנה העיקריים של מגזר זה, ומשווה אותו למגזרים אחרים במשק. המחקר מבוסס על מדגם מייצג של ארגוני המגזר השלישי בישראל.

הנתונים לגבי שכר ועלויות העבודה בענפים השונים נגזרו משני בסיסי נתונים:

1. הסיווג הענפי כפי שבוצע במסד הנתונים של המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי באוניברסיטת בן-גוריון בנגב; סיווג זה פותח בפרייקט השוואתי בינלאומי שמרכזו באוניברסיטת ג'והנס הופקינס בארה"ב, ומקובל כיום בעולם.
2. נתוני השכר כפי שנתקבלו ממחשב מנהל הכנסות המדינה ובהתאם לתיק הניכויים של כל מלכ"יר והסיווג הענפי שלו.

ההצלבה של שני מאגרי המידע יחד עם העיבודים

יום עיון בנושא:

מבנה השכר במוסדות ללא כוונת רווח

יום ב', 21 בינואר 2002, במלון שרתון מוריה, תל-אביב

15:00 - 15:20	התכנסות וכיבוד
15:20 - 15:30	דברי ברכה: פרופ' בני גדרון, מנהל המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב פרופ' ישראל לוסקי, רמ"ח כלכלה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
15:30 - 16:00	הרצאה: "המגזר השלישי בראי המערכת הכלכלית" ד"ר דניאל גוטליב, המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי והמחלקה לכלכלה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
16:00 - 16:45	הרצאה: "השכר במלכ"רים - תמורה או תרומה?" מר ירום גבאי, יו"ר קבוצת "פעילים", בנק הפועלים מר אלדד בריק, יועץ כלכלי
16:45 - 17:00	הפסקת קפה
17:00 - 18:00	פאנל מגיבים: ישתתפו נציגי ממשלה, מלכ"רים, אקדמיה והמגזר העסקי
18:00 - 18:30	דיון בהשתתפות הקהל

פילנתרופיה אמריקאית בעת משבר

כבר מתלוננים כי אין מדובר באמת בגידול בהיקף התרומות, אלא התורמים מפנים לסיוע לנפגעי האסון את הכסף שממילא היו תורמים למטרות אחרות. ארגונים רבים מדווחים על הפסקה כמעט מוחלטת בתרומות אליהם, והשיעור הנפוץ שמציינים מגייסי תרומות בארגונים מתחומים שונים הוא ירידה בת כ- 50% בתרומות. יש חשש שארגונים רבים לא יוכלו לגייס מספיק כספים לפעילותם. יש להוסיף לחשבון הכולל גם את המיתון, שצובר תאוצה זה מכבר והחריף לאחר האסון. משמעות המיתון עבור ארגוני מגזר שלישי המתקיימים מתרומות היא ירידה וודאית בהכנסותיהם עקב ירידה בנכסים של הקרנות, ירידה בתרומותיהם של פרטים, במיוחד ברמות ההכנסה הגבוהות, וירידה בכספים הפנויים של עסקים נדבנים. ההיסטוריה מראה כי בשנות מיתון נשמר היקף התרומות רק לארגונים המספקים שירותי רווחה, והירידה בתרומות בולטת במיוחד בארגוני סגור, מחקר וחינוך.

ארגון הגג Independent Sector ערך זה עתה סקר לבדוק שאלה זו בדיוק, בו נשאל מדגם של תושבי ארה"ב באשר לדפוסי התרומה המשוערים שלהם לשנה זו. שלושה רבעים מהנשאלים טוענים שיתרמו לארגונים הרגילים אליהם הם נוהגים לתרום למרות התרומות לנפגעי האסון, אולם למעלה מרבע מהנשאלים העריכו שיהיה להם פחות כסף פנוי לצורכי תרומות עקב המשבר הכלכלי. מן הסקר נראה, אם כן, שהסיכון הגדול להכנסותיהם של ארגוני מגזר שלישי בארה"ב אינו נובע מהעברת משאבים לנפגעי האסון, אלא מהמיתון המעמיק בכלכלה האמריקאית.

הפילנתרופיה אמריקאית גואה בשעת משבר. משברים לאומיים מפיקים מן האמריקאים את המיטב: נאמנות, מעורבות, תחושת אחריות משותפת. אלו מעודדים את האמריקאים לתרום ולהתנדב. אולם גם למיתון ולאבטלה השפעה בלתי מבוטלת, הפוכה. ימים יגידו יד מי תהיה על העליונה.

חגי כץ, UCLA, לוס אנג'לס

מאמר קצר שמעניין לציניו בהקשר זה. הם בחנו את "אפקט האדווה" (ripple effect) של האסון, והעריכו את שיעור האמריקאים שיש להם נגיעה ישירה דרך קשרים חברתיים לאנשים שנפגעו באסון או שיש להם קרבה ישירה בקשרי משפחה או חברות לנפגעים. הם העלו כי למעלה מ-80% מתושבי ארה"ב קשורים במרחק דרגה אחת או שתיים לאדם שנפגע מן האסון. לאסון הפעם יש נגיעה ישירה לכמעט כל אמריקאי.

מחקר שנערך במרכז לחקר פילנתרופיה באוניברסיטת אינדיאנה מראה שבאופן עקבי חלה עלייה בפילנתרופיה האמריקאית בעקבות משברים לאומיים בולטים. הם מנו מספר משברים פוליטיים (כרצח קנדי), כלכליים (כחרם הנפט הערבי), צבאיים (פרל הארבור) והתקפות טרור (אוקלהומה), ומצאו כי חלה עלייה ניכרת בקצב גידול התרומות כבר בשנת המשבר או מיד בשנה שלאחרי. העלייה הסתכמה לעתים בשיעור של עד פי שלושה וארבעה מבשנה שלפני המשבר.

אולם לשינוי בדפוסי התרומות ישנם היבטים נוספים, חיוביים פחות. לצד הגידול בתרומות (ובמתרמים) חלה גם עליה בהונאות באמצעות תרומות ובתלונות על כך מהציבור. לא מעט נוכלים ניצלו לרעה את סערת הרגשות הלאומית, וגייסו כספים באמתלות שקר. הדבר הביא ליוזמה בסנאט להחמיר את הענישה על הונאות כגון אלו.

בקונגרס נשמעה התנגדות לתכנית מנהלי הצלב האדום לשמור חלק ניכר מכספי התרומות ל"התמודדות עם אירועי טרור עתידיים", בטענה שצעד כזה מהווה הטעיית הציבור. ביקורת הקונגרס חוללה זעזוע בארגון הצלב האדום האמריקאי, מנהלים בכירים התפטרו, וכבר הוכרו על הפסקת הפעילות היוזמה מצד הארגון לגיוס התרומות לחשבון זה בטענה ש"יש מספיק כסף".

עדיין לא ברור מה תהיה משמעות גל התרומות הנוכחי למגזר השלישי האמריקאי בכללותו. מחד יתכן שהגאות בפילנתרופיה תמשך ותקרין גם על היבטיו השגרתיים יותר של המגזר. מאידך, ארגונים רבים

אירועי ה-11 בספטמבר הותירו את ארצות הברית המומה וכואבת. זו איננה מליצה ריקה. השפעותיה של התקפת הטרור הרצחנית ניכרת בכל שדרותיה ובכל היבטיה של החברה האמריקאית. הכלכלה נכנסה לסחרור עמוק, המוראל הלאומי צנח, אזרחי ארה"ב נסוגו והתכנסו סביב הדגל, ההמנון והמשפחה. אנשי בטחון בודקים תיקים בכניסה לאירועים המזוינים, שדות תעופה הפכו ליעד מבוצר, אנשים מעידים על פחד ודאגה, ובהלת האנתרופוס כמוגן תרמה את חלקה. הפטריוטיזם גואה, ומחאה ציבורית כמעט ואינה נשמעת, לא מעט בשל צנזורה עצמית.

בתוך המהומה צפה תופעה מרתקת נוספת - עלייה מיידית בהיקף התרומות החלה כבר בערב ההתקפה ונמשכת עד עתה, ובה גויסו כבר למעלה מ-1.1 מיליארד דולרים. התרומות אינן כספיות בלבד, כמובן, ומיליוני תרומות דם כבר נאספו בכל רחבי ארה"ב. בגדים, שמיכות, מזון, מכוניות וצעצועים - די כדי לצייד מדינה אפריקנית קטנה - נשלחו לניו-יורק מכל רחבי ארה"ב. כל אלו גויסו מהציבור באופן ספונטני ובאופן מאורגן על-ידי ארגונים כמו הצלב האדום, United Way, ואחרים. גיוס התרומות לנפגעי האסון ניכר בכל מקום. בבית הספר השכונתי הסמוך לביתי אספו המורים מן ההורים למעלה מ-\$2000, באוניברסיטה נאספו מסטודנטים ומעובדים עשרות אלפים, ובגני ילדים ביקשו מן הילדים להכניס כל אחד מטבע לקופסא כדוגמת קופסאות הקרן הקיימת. גם ההתנדבות גאתה, וארגונים שעוסקים באופן ישיר עם נפגעי האסון ומשפחותיהם מוצפים במתנדבים המעוניינים לסייע בכל דבר ולו הקטן ביותר.

היקף התרומות הפעם גבוה באופן ניכר מגלי התרומות שהאמריקאים היו עדים להם באירועי טרור בעבר. לאחר פיצוץ בניין הממשל באוקלהומה, למשל, נאספו כ- 50 מיליוני דולר.

נשאלת השאלה מדוע גדולה כל כך התגובה הציבורית לפיגוע הפעם? מתמטיקאים וסוציולוגים ממספר אוניברסיטאות פרסמו מספר שבועות לאחר האסון

Scholarship for the Academic Year 2001/2002

Offered to a Ph. D. student writing a dissertation on topics contributing to knowledge on the Israeli Third Sector

The Israeli Center for Third Sector Research will grant this year one scholarship at the amount of a NIS 20,000, to a Ph. D. student conducting research on Israel's Third Sector or related aspects. The scholarship is designed to encourage the student to dedicate most of his/her time to complete the study.

Eligibility criteria:

- Ph. D. student in any relevant discipline, registered at an Israeli or foreign institution for higher education
- Research proposal officially approved by his/her university
- Israeli citizen

For further information and application forms please contact the ICTR office.

מנהל המרכז: פרופ' בנימין גדרון ■ עוזרת מנהלית: אפרת קינן ■ עיצוב גרפי: ניצה יוגב ■ מוציא לאור: המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

ICTR Director: Prof. Benjamin Gidron ■ Administrative Assistant: Efrat Keynan ■ Graphic Design: Nitzza Yogev ■ Published: ICTR, Ben-Gurion University of the Negev

Israeli Center for Third sector Research • Ben-Gurion University of the Negev • P.O.B 653 , Beer-Sheva 84105 Israel.
ICTR phone: 972-8-647-2323 • ICTR fax: 972-8-647-7607 • ICTR e-mail: ictr@bgumail.bgu.ac.il • ICTR Web: <http://www.bgu.ac.il/ICTR>

Personnel and Structural Changes in ICTR's Database Management

The New Year ushered in some personnel and structural changes in the management ICTR's Database system. Mr. Hagai Katz, who created and managed the Database, left to pursue Ph. D. studies at UCLA. In lieu of Mr. Katz, Dr. Daniel Gottlieb and Mrs. Rinat Ben-Noon have assumed its management.

Dr. Daniel Gottlieb

Dr. Daniel Gottlieb, an economist, studied in Zurich, London and Jerusalem. Since 1978, he has been working in the Bank of Israel, with a two-year break during which he worked at the IMF — International

Monetary Fund. He has taught at both the Hebrew University and Tel Aviv University. Among his fields of expertise are: balance of payments, inflation expectations, state

risk, the Palestinian economy and economic aspects of the peace process. In his current position as Senior Adviser to the Chancellor he has also written on macro-economic strategy in the era of globalization. Since 2000, Dr. Gottlieb has been focusing on social issues such as: The minimum wage law and its failed implementation; the phenomenon of foreign workers; and the distancing of Israeli workers from the labor market as a result of failed welfare and training policies.

Dr. Gottlieb, who joins both ICTR and the Department of Economics at Ben Gurion University of the Negev, will assist in formulating a research strategy and enriching the Database through illuminating economic dimensions of non-profit activity. In addition, he will pursue a comparative analysis of Israeli tax laws and those of other countries, most notably the US.

Mrs. Rinat Ben-Noon

Mrs. Rinat Ben-Noon, a geographer and social planner, is currently studying at Tel Aviv University. Over the past two years, she has conducted a geographical mapping of the organizations

included in the ICTR Database while completing her MA thesis on the relationship between the location of nonprofits and the characteristics of their surrounding community. Among Rinat's responsibilities at ICTR's Database are: the updating of the database; on-going project looking at the state of Israel's Third Sector; and assisting researchers wishing to work on the Database. She will also promote works related to the location of nonprofits and the patterns of their functioning in different areas throughout the country.

The 5th Spring Annual Conference of the Israeli Center for Third Sector Research

20-21 March 2002, at the Dead Sea Hyatt Hotel

Program:

Guest lecturer: Prof. Margaret Harris, Aston Business School, Aston University, UK
Governance of Nonprofit Organizations: Challenges in the New Millennium.

Findings of new research studies conducted by ICTR:

- Boards of Directors and Patterns of Governance among Israeli Nonprofit Organizations.**
Dr. Esther Iecovitz, Dr. Mike Naphtali, Dr. Hadara Bar-Mor and Prof. Benjamin Gidron.
- Patterns of Social Responsibility by Israel's Business Sector.**
Prof. Arie Reichel, Prof. Benjamin Gidron and Ms. Nurit Shany-Gamliel.
- Main Issues and Dilemmas of Policies towards the Israeli Third Sector — Primary findings and recommendations by the Committee for Studying the Functions of Israel's Third Sector and the Policies towards it.**

Bus service will be available from Jerusalem and Tel-Aviv to and from the hotel.
For updated information please refer to our Internet site: www.bgu.ac.il/ICTR
and our office at 972-8-647-2323.

Contents:

Personnel and Structural Changes in ICTR's Database Management	A
The 5 th Spring Annual Conference of the Israeli Center for Third Sector Research	A
Director's Column	B
Calendar International Conferences	B
Salary Structure in the Third Sector in Israel	C
Call for Papers	C
On-line Bibliographic Sources on the Third Sector	C
The Towers Collapsed and Donations Soared: American Philanthropy at a Time of Crisis	D
Mailing list	D
Scholarship for the Academic Year 2001/2002	T

Director's Column

Since I last wrote in this column a year ago, many dramatic events have transpired both here in Israel, and more recently, to others around the world as well. Today's world is very much a changed place, and so is ours, namely the Third Sector. A cursory glance at today's newspapers indicates that the various manifestations of civil society, which previously occupied a central place in the public policy agenda, are no longer the primary focus of attention. Instead, other more immediate issues have emerged. Ideas such as commitment to the pluralism of opinions, tolerance of others, often represented by the Third Sector, are much less heard of nowadays in most international contexts. Instead, the general public encounters NGOs in the popular media around the world, from a very different angle - that which portrays them as a front for terrorist activities or as means to spread a fundamentalist interpretation of religion and other dubious ideologies (e.g. the Durban Convention).

Is a democratic political system then, a precondition for building of a pluralistic civil society? May we expect, in a non-egalitarian world, the message of a pluralistic civil society to be heard? It would appear that the Third Sector and civil society have become yet another arena, which merely emphasizes the massive gulf between the Western world and the developing one. Forecasts pointing to civil society organizations as serving to build a more democratic world with bridges across its divides are gradually giving way to warnings of an impending conflict hot or cold. I sincerely hope this is a wrong forecast.

This type of forecast directs our attention to our local arena and to the many outstanding issues: The role of the Third Sector in Israeli society in this 21st century; its distinctive characteristics, and the need to restructure it in accordance with its functions. None of this has changed in light of recent events. Because the meaningful pursuit of these issues should continue to be predicated on the existence of reliable data and research findings rather than ideology, the importance of our work at ICTR is that much clearer.

The coming year is expected to be very interesting in this respect. A number of research projects initiated and conducted in conjunction with ICTR, were recently

completed and will be presented in the coming seminars and at our next Spring Annual Conference. The conference will once again assume a two-day format and will again be conducted at a hotel along the Dead Sea. Despite the grave difficulties in hosting visitors from abroad during this turbulent period, Prof. Margaret Harris from the UK, one of the world's most prominent scholars on the issue of governance in Third Sector Organizations, will join us here as the conference keynote speaker (see separate announcement). In addition, the **Committee for the Examination of Policy towards the Third Sector**, convened by ICTR, is poised to finish its work this year and will present its findings and recommendations. We expect the Committee's Report to evoke reactions, as their findings, based on an enormous amount of work, are likely to be significant. It promises to constitute another building block in our understanding of this complex area we are dealing with and its place between state and society.

In addition to all these, we intend to use this year's conference to form "The Israeli Third Sector and Civil Society Researchers Association". Such associations exist in a growing number of countries and regions around the world.

This year, we celebrate ICTR's fifth anniversary - a good reason to examine and evaluate its activity and achievements during that period. I am pleased to announce that Atlantic Philanthropies, the foundation that funded our activities until now, has decided to conduct, through an independent third party, an official evaluation of the Center. We regard this as a most important development, giving us the opportunity not only to recap ICTR's activities and its significance over the past five years, but also to help formulate our agenda in the years to come. We shall of course keep the readers of this newsletter and other ICTR publications abreast of the evaluation process and its outcome.

The beginning of this academic year brought in its wake important personnel changes at ICTR. Hagai Katz, who joined ICTR at its inception, took part in the Hopkins Project Comparative Research, created and managed the Database and was active in many other areas, left to pursue Ph.D studies at UCLA. This is a fitting opportunity to thank him

for his vital work and wish him success in his studies.

Hagai's departure led us not only to find a replacement but actually to "upgrade" our Database staff: Dr. Daniel Gottlieb, an economist and senior adviser to the chancellor of the Bank of Israel, who joined the Department of Economics at Ben Gurion University of the Negev, was appointed as Database Director. Assisting him will be Mrs. Rinat Ben-Noon who is presently completing her Master's degree in geography at Tel Aviv University. In addition, Dr. Zviya Naftali, a NYU sociologist, who spent many years in the US and is now returning to Israel, will also be joining the team as an adviser later this year. In recent years, she has been involved as a senior researcher in the development of a database of nonprofits in New York City.

With such a formidable team, we anticipate some very interesting and important products based on our Database to emerge. We have not abandoned our plans to offer services to external researchers wishing to avail themselves of our Database. In fact, we are gearing up to issue an announcement to this effect in the near future.

Finally, after returning home from a year-long hiatus, I was thrilled to hear from many sources, of the excellent work by ICTR during the past year. This is the opportunity to thank Prof. Arie Arnon, the Deputy Director, and the staff — Mr. Hagai Katz, Ms. Michal Bar and Mrs. Efrat Keynan for their tireless commitment and devotion in ensuring the continued functioning of ICTR in the most professional and capable manner.

Benjamin Gidron, Director

Calendar International Conferences

April 8-10, 2002
Sixth International Research Symposium on Public Management (IRSPM6). University of Edinburgh, Scotland.

May 12-15, 2002
Global Governance 2000, "Civil Society and the Democratization of Global Governance". Palais des Congres de Montreal, Canada.

July 7-10, 2002
ISTR Fifth International Conference, "Transforming Civil Society, Citizenship and Governance: The Third Sector in an Era of Global (Dis)Order". Graduate School in Humanities, University of Cape Town, South Africa.

Salary Structure in the Third Sector in Israel

Yoram Gabai

A new study by Mr. Yoram Gabai and Mr. Eldad Brik, initiated jointly by ICTR and the Maurice Falk Institute of Economics at the Hebrew University, reveals, for the first time, the salary structure of paid workers in the Israeli Third Sector. The study examines employees' average wages in non-profit organizations as well as in the main sub-branches of this sector in Israel, in comparison to other economic sectors.

Data on salary and labor costs of the different branches is based on two databases:

1. The classification of nonprofit organizations as appearing in the ICTR database in the Ben Gurion University in the Negev; this classification was developed as part of an international comparative study, performed in Johns Hopkins University, and is now used worldwide.
2. Data on wages acquired from the database of the State Income Registrar, based on the IRS file of every non-profit organization.

Interfacing these two databases with the required statistical analyses and adjustments, produced the gross and net wage levels and labor costs of non-profit organization employees as well as their division into tenths and hundredths income brackets, from the lowest up to the highest.

Analysis of the findings addresses among others the following issues:

1. To what extent does the average salary in the Third Sector resemble that of the general labor force and the public sector in similar branches (health, education, welfare etc.)?
2. What is the extent of wage inequality in the Third Sector and how does it compare with the inequality in the business sector, the public sector and the general labor force?
3. What is the relative gap between wages of the senior management in the Third Sector and the mean wage or the lower tenth, and how does it compare with the general labor force?
4. Comparing the different branches within the Third Sector, what are the differences between the mean wages and between senior managers wages in the various branches?

5. What is the wage gap between men and women in the Third Sector and are there any branches where the gap is wider?

This, as aforementioned, is a preliminary study on this issue, which compiles a vital database for future studies. It also enables to conduct a public debate based on empirical findings on the issue of third sector employees' wages — an issue recently addressed in the newspapers. Should work in a Third Sector organizations, which have important social missions, be treated primarily as volunteer work and the paid employees in these organizations have to be seen on the same level as the volunteers they employ, as is claimed by some? Or, are these professional organizations, which work in complex and responsible areas and their employees are entitled to a fitting reward?

These issues and others will be presented in the symposium where the study and its findings will be presented and a panel of experts will shed light on it from different angles.

Yoram Gabai,

Chair of "Pe'ilim" Group, Bank Hapo'alim

Call for Papers

The Fifth Annual Spring Conference of the Israeli Center for the Third Sector Research will take place on March 20-21, 2002.

Researchers wishing to present papers are asked to send a one page abstract no later than January 10, 2002.

The abstract should include:

- Title
- Study's goals
- Conceptual-theoretical framework
- Methodology
- Findings

Please include:

Full name of researcher/s
Office address, Tel., Fax, Email

For further information please contact the ICTR office.

On-line Bibliographic Sources on the Third Sector

The website of the Association of Fundraising Professionals (AFP) includes a resource center containing a catalog of more than 3,200 sources (books, articles and videos) related to fundraising and donations.

The catalog's search engine is user-friendly and can be used in a variety of ways, e.g. keyword, title, author's name, source type (book, article or video), name and year of publication. The resulting bibliographical output includes the full details of every source.

The catalog can be accessed through the fundraising Internet site on: www.afpnet.org. Click on "Resource Center" at the left side of the homepage and then - "Online Card Catalog".

* * * * *

Another list of 350 recommended books, on differing aspects of the Third Sector, may be found on the Charity Channel Internet site:

<http://CharityChannel.com/WeReview>

This list includes a large variety of issues such as philanthropy, volunteering, fundraising and donations, education and health, nonprofit management, and ethics in the Third Sector. The list is alphabetically arranged according to title, author, publisher or the main subject.

Two important factors distinguish this site from others:

1. A detailed bibliography - most of the listings of books feature a thorough review. These reviews are written by those connected with the Third Sector who found the book valuable, rather than by the publisher*.
2. The books can be purchased directly from the list through a link to the Amazon bookstore.

* The site allows any reader to review a recommended book on the Third Sector, and add it to the list, by following the detailed instructions appearing at:

http://charitychannel.com/wereview/we_review_guidelines.htm.

The Towers Collapsed and Donations Soared: American Philanthropy at a Time of Crisis

Hagai Katz

The September 11th events left the US shocked and hurt. This is not just an empty phrase; the influence of the deadly terrorist attack left its mark on all areas and sectors of the American society. The economy was thrown into a vicious spin, the national moral sank and the American citizens retreated, clinging to their flag, their national anthem and their loved ones. Guards are checking peoples' purses and bags at the entrance to public places, airports turned into armed fortresses, people confess to fears and worries to be intensified even more by the anthrax alert. Patriotism is soaring and public protest is almost non-existent, mostly self-restrained.

In the midst all this confusion another fascinating phenomenon protruded - an immediate rise in the donations volume, which already began on the eve of the attack and has been continuing since then, in which more than \$1.1 billion have been raised. Donations are not just monetary, millions of blood donations have been collected from all over the country as well as cloths, blankets, food, cars and toys - were sent to NYC from all over the US. All these were spontaneously collected from the public and were organized by such organizations as the Red Cross, United Way etc. Fund raising for the casualties is evident everywhere. In my neighborhood the school teachers have collected more than \$2000 from parents, tens of thousands were collected from students in the university and kindergarten kids were asked to put a coin into a box, much like the JNF one. Volunteering also increased: Organizations helping casualties and their families are "swamped" by volunteers.

The donations volume is significantly higher now than those following previous terrorist acts. After the explosion of the government building in Oklahoma, for example, app. \$50 million were collected. The question is why has public reaction escalated this time to such a momentous level. Mathematicians and sociologists from a number of universities published a short article a few weeks after the disaster, which is noteworthy in this context. They examined the ripple effect of the disaster, and estimated the number of

Americans with a direct or indirect social connection to the casualties. They discovered that more than 80% of US citizens are once or twice removed from one of the casualties. The disaster this time touches almost every American.

A study performed in the Center on Philanthropy at Indiana University, shows that crucial national crises in America have so far consistently caused a rise in philanthropy. They noted a number of political crises (i.e. the Kennedy assassination) economic (the Arab oil embargo), military (Pearl Harbor) and terrorist (Oklahoma) and found that a significant increase occurred in the donation rate during the year of the crises or immediately following it, sometimes reaching up to three or four times that of the year preceding the crisis.

Nevertheless the changes in the donation patterns bear other, less favorable implications. Beside the increase in donations (and donors) a rise in frauds attempts through donations has also been evident as well as in the public complaints on this issue. Numerous crooks have taken advantage of the national emotional upheaval and raised money under false pretenses. This promoted a Senate initiative for a stricter punishment for such acts of fraud. The congress opposed the Red Cross managers' plan to keep a large part of the donations for "a rainy day of future terrorist acts", claiming such a move constitutes eye washing the public. The congress' criticism shocked the American Red Cross, senior managers resigned and the initiated fundraising was stopped under the pretext that "there is enough money".

The significance of the current donation wave for the American third sector is as yet unclear. On one hand the wave of philanthropy might continue to affect the more routine aspects of the sector. On the other hand many organizations are already complaining that this is not a real rise in donations, but rather that the donors are directing the money which they would have donated anyhow, to aid the disaster's casualties. Many organizations report a nearly total stop of donations, noting an almost common decrease rate of about 50% in donations.

Many organizations fear they will not be able to raise enough money for their activities. On top of that one must consider the recession, which is gradually sinking in, especially after the disaster. The impact of the recession for third sector organizations that are dependent on these donations, is a decrease of income coming both from assets and from donations, especially from big donors. History proves that during recession years the only donations that are left unharmed are those to welfare organizations while most significant cuts are in advocacy, research and education ones.

The Independent Sector has recently conducted a survey asking a sample of US citizens on their foreseen donation patterns for the current year. Three quarters of the respondents claim they will continue to donate to their usual organizations in addition to monies they gave to the disaster casualties, but more than a quarter estimated they will have less free money available for donations because of the economic crisis. The survey shows then that the biggest risk to the American third sector organizations income is not from directing their resources to the casualties, but rather from the deepening recession in the American economy.

American philanthropy soars at a time of crisis. National disasters trigger loyalty, involvement and feelings of shared responsibility in the American people. These in turn, encourage the Americans to donate and volunteer. But recession and unemployment take their toll in the opposite direction.

Hagai Katz, UCLA, Los Angeles

Mailing list

We are currently updating our mailing list to include email addresses as well. To receive on-line updates, messages and information on ICTR activities and publications in your mail or email, please fill out the form at:

<http://www.bgu.ac.il/ICTR/MailingListForm.html>